

Nr 69.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bestridande av kostnader för kronans deltagande i utvidgad reglering av Skattungen och Oresjön i Dalälvens flodområde; given Stockholms slott den 20 januari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Gerh. Strindlund.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Strindlund:

I skrivelse den 20 december 1937 har vattenfallsstyrelsen hemställt, att besparingar å anslag, som beviljats för kronans deltagande i sjöregleringar inom Dalälvens flodsystem, måtte till erforderlig del få disponeras för bestridande av kronans andel i kostnaderna för en utvidgad reglering av Skattungen och Oresjön inom nämnda flodsystem. Till komplettering av

sin nämnda skrivelse har vattenfallsstyrelsen sedermera inkommit med en den 20 augusti 1938 dagtecknad skrivelse, däri styrelsen hemställt, att, därest förenämnda framställning icke kunde bifallas, för regleringen erforderligt belopp måtte anvisas i vanlig ordning.

Innan jag ingår på styrelsens framställningar, torde jag få erinra om följande.

I enlighet med beslut av 1916 års riksdag (skrivelse nr 186) bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 30 juni 1916 vattenfallsstyrelsen att å kronans vägnar för Älvkarleby vattenfall jämte därtill hörande forsar ingå såsom medlem i Dalälvens regleringsförening u. p. a., vilken hade till uppgift att till gemensam nytta för föreningens medlemmar reglera vattenframrinningen i Dalälven och dess tillflöden. Genom beslut den 25 januari 1918 bemyndigade Kungl. Maj:t styrelsen att jämväl för Tyttboforsen ingå såsom medlem av nämnda förening.

Vidare lämnade Kungl. Maj:t, efter riksdagens medgivande, genom särskilda brev bemyndiganden för vattenfallsstyrelsen att för kronan såsom ägare av Älvkarleby vattenfall och Tyttboforsen delta i arbetena för reglering av ett flertal sjöar inom Dalälvens flodområde, däribland Skattungen och Oresjön. Kungl. Maj:ts beslut i vad avser sistnämnda sjöar fattades den 22 april 1921. Riksdagen anvisade därjämte vid olika tillfällen medel för bestridande av kronans kostnader för de skilda regleringsföretagen.

Enligt stadgarna för regleringsföreningen voro ägare av obebyggda vattenfall icke pliktiga att inbetala å dessa vattenfall belöpande kostnader för regleringsföretagen, förrän fallen utbyggdes, men skyldighet förelåg för dem att avlämna s. k. A-reverser, vilka förföllo till betalning senast 15 år efter utfärdandet, vare sig utbyggnad kommit till stånd eller ej. De å obebyggda fall belöpande kostnaderna för regleringsföretagens utförande förskotterades sålunda av ägarna till de bebyggda fallen men skulle sedermera återfås i samband med reversernas inlösning.

Dalälvens regleringsförening upplöstes den 28 maj 1936, och dess verksamhet övertogs av Dalälvens vattenregleringsföretag. De nyss nämnda bestämmelserna i fråga om fallägarnas betalningsskyldighet äro emellertid fortfarande i sak desamma.

Sedan företagna undersökningar givit vid handen, att utvidgning av arbetena för regleringen av Skattungen och Oresjön, avseende såväl ökad sänkning som ökad dämning, skulle med fördel kunna genomföras, medgav Kungl. Maj:t den 26 juli 1923, att vattenfallsstyrelsen för gäldande av de på kronan belöpande kostnaderna för utförande av nämnda ökade regleringsarbeten finge använda erforderligt belopp av de besparingar, som beräknades uppkomma å de medel, vilka anvisats till utförande av regleringsarbeten vid Skattungen och Oresjön.

Slutligen bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 16 februari 1934 vattenfallsstyrelsen att till bestridande av å kronan belöpande andel av ytterligare kostnader för, bland annat, den ökade sänkningen av Skattungen och Oresjön använda vissa besparingar å anslag till regleringsföretag inom flod-

området. Kostnaderna hänförde sig till en av Österbygdens vattendomstol begärd provsänkning av nämnda sjöar.

Vattenfallsstyrelsen har nu meddelat, att Österbygdens vattendomstol lämnat tillstånd till den utvidgade regleringen av Skattungen och Oresjön. Tillståndet innebär rätt att sänka eller såväl sänka som höja vattenståndet i sjöarna.

Styrelsen har härefter anfört:

Vid sammanträde den 20 december 1935 beslöt styrelsen för Dalälvens vattenregleringsföretag, att regleringen skulle genomföras, i vad den avsåge den tillåtna ökade sänkningen. Frågan, huruvida den ökade dämningen skulle genomföras, bordlades.

På staten belöpande del av kostnaderna för sänkningen uppgick till, utöver förut erlagda medel för provsänkningen, 6,110 kronor. Detta belopp har utbetalats till regleringsföreningen i mars 1936, varefter Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag till vattenfallsstyrelsen inbetalat sin del av utgiften, 842 kronor 6 öre, motsvarande 15 procent av 6,110 kronor såvitt avser en fallhöjd av 18.1 meter i förhållande till 19.7 meter, efter vilken sistnämnda fallhöjd statens bidrag för regleringsarbetena inom Dalälvens flodsystem beräknas för Älvkarlebyfallet. Nettoutgiften har sålunda blivit 5,267 kronor 94 öre. Någon anmälan härom har emellertid icke gjorts till Kungl. Maj:t, enär styrelsen velat avvakta det definitiva beslutet i fråga om den utvidgade regleringen.

Vid sammanträde den 28 maj 1937 beslöt styrelsen för vattenregleringsföreningen, att även den ökade dämningen skulle utföras, och av, bland annat, en till vattenfallsstyrelsen överlämnad promemoria av vattenregleringsföretagets verkställande direktör framgår, att kostnaderna för den ökade dämningen beräknas till 105,000 kronor, att regleringsvinsten beräknas till 2,000,000 kWh/år, varvid förutsatts, att 75 procent av den vattenmängd, som vinnes genom den ökade dämningen, kan tillgodogöras vid de utbyggda kraftverken, att kostnaderna pr kWh vid detta antagande blir 0.42 öre samt att av anläggningskostnaderna belöpa på Älvkarlebyfallet 19,450 kronor och på Näsfallet 4,050 kronor.

Av nämnda 19,450 kronor skall Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag enligt förut angivet beräkningssätt erlagga 2,680 kronor 55 öre.

De nu erforderliga beloppen uppgå sålunda till, för Älvkarlebyfallet 16,769 kronor 45 öre och för Näsfallet 4,050 kronor eller sammanlagt 20,819 kronor 45 öre.

Styrelsen har härefter upplyst, att sedan kronans förenämnda andel i kostnaderna för den ökade sänkningen av Skattungen och Oresjön, 5,267 kronor 94 öre, guldits, alltjämt föreläge en besparing, uppgående till 5,451 kronor 7 öre, å anläggningsanslag, som anvisats till regleringsföretag inom Dalälvens flodområde. Vidare har styrelsen erinrat om att Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens lämnade medgivande, genom beslut den 3 mars 1933 bemyndigat vattenfallsstyrelsen att till inlösen av A-reverser, avseende kronans på Tyttboforsen belöpande andel i kostnader för reglering av sjöar inom Dalälvens flodområde, använda erforderlig del av förskott, vilka Dalälvens regleringsförening komme att återbetala till vattenfallsstyrelsen. I anslutning härtill har styrelsen meddelat, att å dessa återbetalningar kunde, sedan A-reverserna inlösts, beräknas uppstå ett överskott av 20,100 kronor. Sammanlagt skulle alltså ett belopp av 25,551 kronor 7 öre vara disponibelt.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 31 mars 1938 förklarat, att vattenfallsstyrelsens hemställan, att för nu ifrågavarande ändamål måtte i erforderlig omfattning få tagas i anspråk medel, som anvisats för vattenregleringsföretag inom Dalälvens flodområde men som icke vore för ändamålet erforderliga, icke givit ämbetsverket anledning till erinran.

Departements-
chefen.

Den ytterligare reglering genom ökad dämning och sänkning av de i Dalälvens flodområde ingående sjöarna Skattungen och Oresjön, som Dalälvens vattenregleringsföretag efter medgivande av vattendomstolen beslutat, medför för kronan såsom medlem i företaget och ägare till av regleringen berörda vattenfall en kostnad av tillhoppa 26,087 kronor 39 öre, av vilket belopp vattenfallsstyrelsen emellertid redan guldit 5,267 kronor 94 öre, avseende sänkningen av sjöarna. Då det med hänsyn till föreliggande förhållanden synes lämpligt, att uppkomna besparingar å anslag, som anvisats för kronans deltagande i regleringsföretag inom flodområdet, tagas i anspråk för bestridande av nämnda kostnad, föranleder vattenfallsstyrelsens förslag icke någon erinran från min sida. Med hänsyn till att en medelsdisposition av nu ifrågasatt slag innebär, att vissa medel skulle komma att användas för ett annat ändamål än det, för vilket de anvisats, läser riksdagens medgivande till dispositionen vara erforderligt. De belopp, som efter en dylik medelsdisposition kunna återstå av anslag, anvisade för regleringsföretag inom Dalälvens flodområde, torde böra i vanlig ordning inlevereras till riksgäldskontoret.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för bestridande av kronans andel i kostnaderna för den i det föregående angivna utvidgade regleringen av Skattungen och Oresjön inom Dalälvens flodområde må disponeras besparingar å tidigare, för regleringsföretag inom nämnda flodområde anvisade medel.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.